

СТАНОВИЩЕ

Върху материалите за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, професионално направление 4.3. Биологически науки, научна специалност

“Генетика” за нуждите на изследователска група "Молекулярно-еволюционни изследвания", отдел „Животинско разнообразие и ресурси“, публикувана в Държавен вестник бр. 73/18.08.2020 г.

Кандидат за участие в конкурса е:

доц. д-р Петър Иванов Христов

Изготвил становището: доц. д-р Анастас Господинов, Институт по молекулярна биология „Акад. Румен Цанев“, БАН

1. Кратки биографични данни за кандидата

Доц. д-р Петър Иванов Христов е завършил Ветеринарно-медицинския факултет на Тракийския университет, гр. Стара Загора през 1999 г. с придобита квалификация ветеринарен лекар. През юни 2015 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 04.02.01. „Развъждане на селско-стопански животни, биология и биотехника на размножаването” с дисертация на тема: „Определяне на оптималния момент за изкуствено осеменяване на крави“ в Института по биология и имунология на размножаването, БАН. От 2006 до 2010 г. работи в Института по експериментална патология и паразитология, БАН, като достига длъжността научен сътрудник I степен. От 2010 до 2015 г. е главен асистент в Института по биоразнообразие и екосистемни изследвания, БАН, а от юли 2015 г. до момента е доцент в същия институт.

2. Публикационна активност и съответствие на изискванията на ППЗРАСРБ

Доц. Христов е автор на 63 научни труда, от които 4 въз основа на които е изработена дисертацията за ОНС „доктор“, 30 на основата на които е получена предходната хабилитация и 29 които не са свързани с придобиване на научни степени или предходна хабилитация. В съответствие с чл. 60 (3) и (4), последните са обект на оценка в конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“. Трудовете на доц. Христов за участие в конкурса се разпределят както следва: Глави от книги публикувани в чужбина – 2 бр.,

статии в чуждестранни списания с импакт фактор – 19 бр.; статии в чуждестранни издания без импакт фактор – 3 бр., статии в български издания индексирани в Scopus – 1 бр.; статии в неиндексирани български списания – 1 бр., статии в тематични сборници – 2 бр., рецензия на книга – 1 бр.

Съгласно представената справка за съответствие разпределението по ранг съгласно квантилите на Scopus е както следва: Q1 – 7(33%), Q2 -6(28.5%), Q3- 3(14.28%), Q4- 5 (23.81%). Белег за качеството на научната продукция е факта, че най-много публикации от творчеството на доц. Христов попадат в най-високата квантила. В приблизително 60% от представените публикации доц. Христов е първи или последен автор, което гарантира основния му принос в тяхното изработване. Доц. Христов е предоставил данни за 126 цитата на публикациите си (съгласно справката за съответствие, в списъка с цитиранията - 122).

Кандидатът е бил съръководител (научен консултант) на един успешно защитил докторант.

Доц. Христов е участвал в 4 проекта финансирани от фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) и е ръководил други 2 проекта финансирани от ФНИ. Участвал е в 1 международен проект и в 2 проекта финансирани от други институции. Доц. Христов е привлякъл средства възлизащи общо на 160 000 лв.

Въз основа на изброеното, доц. Петър Христов напълно покрива минималните държавни изисквания, изискванията на БАН и критериите на ИБЕИ за заемане на академичната длъжност „професор“, като в някои отношения (групи показатели Г и Д) значително ги надхвърля.

3. Научна дейност и приноси на кандидата.

Научната дейност на доц. П. Христов, съгласно представената от кандидата справка е концентрирана в 4 научни тематики:

1. Проучване на биоразнообразието на пчелата *Apis mellifera rodorica*
2. Молекулярна идентификация и мониторинг на паразитни и вирусни заболявания по пчелите и изследване на генетичното разнообразие на патогените.
3. Филогенетични изследвания на местни породи животни и археозоологичен материал с използване на молекулярни методи за ДНК анализ.
4. Генетичен полиморфизъм на млечни протеини при породи говеда, популационна структура, произход и биогеография на говедото.

По тематика 1. Христов и съавтори при секвенционен анализ на фрагмент от митохондриалния ген *col* на *A. mellifera rodopica*, намират допълнителен фрагмент, който може да служи за разграничаването на *A. mellifera rodopica* от други подвидове. Данните за различни маркери използвани за генотипирането на българската медоносна пчела са обобщени в обзор по темата.

По тематика 2. Христов е провел секвенционен и филогенетичен анализ на два митохондриални гена от ектопаразитния акар *Varroa destructor*. Получените данни водят до изводи за разпространението на патогена. По същата тематика доц. Христов и приложил PCR детекция на 6 вирусни пчелни патогена. Намножените вирусни последователности са секвенирани и анализирани филогенетично и са направени заключения за произхода и разпространението на вирусите. В същата тематика са и изследванията на причинителя на нозематозата по медоносната пчела, чрез анализ на рибозомалната 16S ДНК. Аналогично са направени изводи за разпространението на причинителя на заболяването. В по-широк смисъл, към тази тематика спадат и обзорните изследвания на доц. Христов върху значението на пчелата като опрашител и факторите водещи до редуциране на пчелните популации в световен мащаб.

По тематика 3., доц. Христов и съавтори прилагат секвениране и филогенетичен анализ на митохондриална ДНК от говеда, коне, кучета и свине от съвременни местни породи, както и от археозоологичен материал. Въз основа на получените данни се правят изводи за произхода, разпространението и състоянието на съвременните популации на посочените домашни животни. На базата на получените данни са направени някои изводи за историческото развитие на човешките общества по нашите земи.

По тематика 4. е проведено генотипиране на млечни породи говеда (Българско родопско и Черношарено) по основните гени за млечни протеини посредством PCR-RLFP анализ и са установени са най-често срещаните алелни варианти. Алелните варианти са свързани с количествени (млечна продуктивност) и качествени (общ белтък, масленост) показатели на кравето мляко. Предложена е схема за селекция и развъждане на животни с цел генетичното усъвършенстване на млечните породи говеда. Проведеното изследване е осъществено за първи път в България и представлява принос с подчертано приложен характер. В допълнение са проведени изследвания свързващи определени физикохимични показатели на млякото с изследваните алелни варианти. Проведени са също популационни изследвания базирани на филогенетичен анализ на митохондриална ДНК на местни и такива от близки региони популации говеда с цел изясняване произхода и биогеографията на местните породи.

От направения преглед е ясно, че научното творчество на доц. Христов има ярко изразен специфичен профил, свързан основно с прилагането на анализ на ДНК за изясняване на ключови въпроси свързани със структурата на популациите, произхода и разпространението на стопански значими видове и конкретно на техните местни породи. Тези резултати са значими, за което свидетелства доброто цитиране на публикациите.

4. Заключение

Доц. Христов разработва ясно изразена собствена изследователска проблематика. Научната му продукция напълно покрива изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ и е разпознаваема в международен план. Приложението на методи за анализ на ДНК за разрешаване на въпроси свързани с произхода, разпространението и популационната структура на различни стопански значими видове има пионерно значение за страната. Няма съмнение, че значението на този тип изследвания ще расте – и в практически и в теоретичен аспект - в резултат на все по-голямата достъпност и производителност на ДНК секвенирането. Това дава ясна перспектива за бъдещата изследователска дейност на кандидата. Имам отлични впечатления от доц. Христов като високо мотивиран, ерудиран и продуктивен учен. Въз основа на казаното, убедено предлагам на уважаемото научно жури да гласува положително за заемане на академичната длъжност „Професор“ от д-р Петър Иванов Христов.

София.

18. 12. 2020 г.

доц. д-р А. Господинов